

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO
(høringsuttalelsen er avgitt digitalt på regjeringen.no)

Avdeling:
Regulatoriske forhold

Kontaktperson:
Øystein Hoel

Tidl. dato og referanse:
18/4073-11

Dato og referanse:
11. desember 2018

Posten Norge AS
Divisjon Post
Postboks 1500
NO-0001 Oslo

Besøksadresse:
Biskop Gunnerus gate 14A
Tel: +47 23 14 90 00
Kundeservice: +47 22 03 00 00
www.posten.no

Org nr: NO-984 661 185 MVA

Forslag til endringer i valgforskriften – høringsuttalelse fra Posten Norge

Det vises til høringsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) av 1. november 2018 om forslag til endringer i valgforskriften og forskrift om direkte valg til kommunedelsutvalg, med tilhørende høringsnotat. Posten Norge AS (Posten) gir med dette synspunkter på de foreslåtte endringer i valgforskriften som berører forsendelse av forhåndsstemmer, jf. kapittel 4 i høringsnotatet. Vi viser for øvrig til møte hos KMD 13. april 2018 om samme tema.

1. Generelt om frister for forhåndsstemmer

Postsektoren er i kraftig endring. Digitaliseringen i samfunnet fører til at brevvolumene faller i et stort og akselererende tempo.¹ Dette utfordrer lønnsomheten i postvirksomheten. Posten har derfor gjennomført en rekke store tiltak for å tilpasse kostnadene og tilbudet til markedsbehovene. Blant annet ble omdeling på lørdager avviklet i 2016, og fra 1. januar 2018 ble A- og B-post slått sammen til én felles brevstrøm med to dagers leveringstid som standard. Nye store omstillingstiltak vil være nødvendig i årene fremover. I første omgang vil omdelingsfrekvensen reduseres fra fem dager i uken til annenhver dag i 2020 dersom den politiske behandlingen av det bebudede forslaget fra Samferdselsdepartementet til endring av postloven, jf. nedenfor, legger til rette for det.

Posten har i flere år anbefalt at tidsvinduet mellom siste frist for forhåndsstemming og fristen for godkjenning av slike stemmer utvides. Vi viser bl.a. til at vi i vårt høringssvar av 25. januar 2015 sterkt anbefalte å utvide tidsvinduet med minst én dag, og helst 2-3 dager, og varslet at innføringen av én brevstrøm også ville få direkte konsekvenser for fremsending av forhåndsstemmer. Valgloven ble deretter endret slik at fristen for når forhåndsstemmer må være kommet inn til valgstyret, ble forskjøvet fra kl. 21 på valgdagen til kl. 17 påfølgende dag, med effekt for valget i 2017. Denne endringen kompenserte for avviklingen av postomdeling på lørdager fra 2016, men ikke for de øvrige endringene i posttjenestene som er beskrevet ovenfor.

Ettersom levering over natt ikke lenger er tilgjengelig som standard brevteneste, mener Posten at den beste og mest effektive tilpasningen på kort sikt vil være en ny utvidelse av tidsvinduet for forhåndsstemmer. Vi legger til grunn at det på sikt utvikles og tas i bruk elektroniske løsninger som fjerner behovet for å sende stemmer fysisk mellom kommunene. Vi tar imidlertid til etterretning at slike løsninger så langt ikke er etablert. Om tidsvinduet ikke utvides, er konsekvensen at kommunene ved valget i 2019 må benytte ekspresstjenester mot slutten av forhåndsstemmeperioden for å sikre at stemmene kommer frem innen fristen og ikke blir forkastet. Eksempelvis tilbyr Posten «Bedriftspakke

¹ Siden årtusenskiftet er brevvolumet redusert med 64%. De siste årene har volumfallet akselerert (6-7% for 2014/2015, 10-11% for 2016/2017, 12,5% for 1.-3. kvartal 2018 og 15,5% i 3. kvartal).

Ekspress over natten», men tjenesten garanterer ikke levering over natten (neste virkedag) mellom alle kommuner/postnummer i landet. I tillegg er bestilling og innlevering annerledes enn for brevpost, og volumet vil kunne bli vesentlig høyere enn det tjenesten er dimensjonert for. Posten er derfor innstilt på å tilby en tilpasset løsning for å kunne håndtere forhåndsstemmene tilfredsstillende ved neste års valg, jf. vårt svar på RFI nevnt nedenfor. Samtidig understreker vi at slike tilpassede løsninger vil være forbundet med en viss operativ risiko og derfor vil være svært avhengig av at avsender adresserer og innleverer sendingene som forutsatt.

2. Kommentarer til forslag i høringsnotatet

I høringsnotatet kapittel 4.1 redegjøres det for reglene som gjelder for forsendelse av forhåndsstemmer til velgerens hjemkommune og for sammenslåingen av A- og B-post fra 1. januar 2018. Det konkluderes som følger (sitat, side 6-7):

«Omleggingen til én brevstrøm vil medføre at et stort antall forhåndsstemmer avgitt siste fredag før valgdagen ikke vil komme fram innen fristen dersom de sendes med vanlig innenlands brevpost, på grunn av kravet til framsendingstid. Forhåndsstemmer som mottas etter Postens innleveringsfrist fredag, vil først bli innlevert på mandag, og vil med to dagers framsendingstid ikke være fremme hos valgstyret innen fristen tirsdag kl. 17. Disse forhåndsstemmene må derfor sendes på en raskere måte enn ved vanlig innenlands brevpost. Valgdirektoratet vil starte opp en anskaffelsesprosess i løpet av høsten, med det formål å sikre at alle kommuner kan benytte en alternativ forsendelsesmåte som sikrer at forhåndsstemmegivninger kommer fram innen fristen og blir telt med i valgoppgjøret ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2019. Departementet vil komme tilbake med eventuelle forslag til forskriftsendringer på dette området i god tid før valget.» (våre understrekinger)

Postens kommentarer til sitatet ovenfor knytter seg til de deler som er understreket. For det første: «Disse» viser kun til stemmer innlevert etter lokal frist på fredag. Dette er etter Postens syn en altfor snever avgrensning. Vi legger imidlertid til grunn at KMD ikke har til hensikt å avgrense anbudet til de stemmene som blir mottatt etter Postens innleveringsfrist på fredagen. Vi viser i denne sammenheng til markedsundersøkelsen (RFI) som Valgdirektoratet gjennomførte frem til 12. november. I denne fremgår det at anskaffelsen ikke bare skal sikre at forhåndsstemmene avgitt på fredagen etter Postens lokale innleveringsfrist, men alle forhåndsstemmene som avgis torsdag og fredag før valgdagen, kommer frem innen fristen til valgstyret. Posten er enig i denne videre avgrensningen.

For det andre har vi merket oss at Valgdirektoratet har startet opp anskaffelsesprosessen i høst, basert på nevnte RFI. Det er svært viktig at resultatet av anskaffelsesprosessen og tilhørende forskriftsendringer blir endelig avklart så snart som mulig og tidsnok til at løsningene som velges kan inngå i opplæringsprogrammet mot kommunene som vi antar vil starte tidlig våren 2019.

Konkret foreslår KMD i denne runden å oppheve bestemmelsen i valgforskriften § 27 niende ledd, som stiller krav om at forhåndsstemmegivningene skal sendes som A-post eller raskere. Posten slutter seg til at bestemmelsen oppheves. Samtidig mener vi det vil være helt nødvendig også å fastsette en bestemmelse som pålegger kommunene å sende forhåndsstemmer innlevert hhv. torsdag og fredag før valgdagen med den fremsendingsløsningen Valgdirektoratet velger.

I høringsnotatet henvises det til valgloven § 8-1 som slår fast at velgeren selv er ansvarlig for å avgi forhåndsstemme på et tidspunkt som gjør at stemmen kommer inn til valgstyret innen kl. 17 dagen etter valgdagen. Posten oppfordrer KMD og Valgdirektoratet til å følge opp bestemmelsen aktivt, f.eks. ved at det på valgkortene eller tilhørende materiell tas inn en anbefaling om at velgere som ønsker å avgi stemme annet sted enn i egen hjemkommune, gjør dette før de siste dagene av forhåndsstemmeperioden. På denne måten vil velgerne kunne ta i betraktning at det tar tid å sende stemmer fysisk mellom kommuner, slik forarbeidene til valgloven vedtatt i 2002 sier var intensjonen med bestemmelsen. På den måten vil man bidra til at flere forhåndsstemmer avgis før helt mot slutten av perioden, og dermed til redusert risiko for at forhåndsstemmer må forkastes.

3. Forslaget om endring i antall omdelingsdager

I høringsnotatet kapittel 4.2 gjengis Samferdselsdepartementets vurderinger av den betydning gjennomføring av høringsforslaget² om endring i antall omdelingsdager vil få for fremsending av forhåndsstemmer. KMD bemerker at forslaget vil følges opp av Valglovutvalget som skal avgi sin utredning innen utgangen av 2019.

Forslaget fra SD legger opp til omdeling av post annenhver dag i hele landet fra 2020. I høringsvaret signaliserte Posten at ytterligere omstillinger vil være nødvendig i årene fremover for å tilpasse posttjenestene til redusert etterspørsel etter fysisk brevpost. Slike endringer vil kunne påvirke forutsetningene for fremsending av forhåndsstemmer. Vi mener det vil være viktig at Valglovutvalget tar hensyn til denne utviklingen i sitt arbeid.

Om ønskelig står vi til disposisjon for ytterligere informasjon og vurderinger.

Med vennlig hilsen

Tarjei Weseth
Avdelingsdirektør Regulatoriske forhold

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur

Kopi: Samferdselsdepartementet

² Se link: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing---kravet-til-leveringspliktige-posttjenester-i-fremtiden--forslag-til-endring-av-postloven/id2583687/>